Cực và đối cực

I- Lý thuyết

1. Định nghĩa

- Cho (O) bkì, khi đó hai điểm A, B đc gọi là liên hợp với (O) $\Leftrightarrow$ (AB) trực giao (O).
- Tập hợp các điểm B liên hợp với A đối với (O) là một đth dvuông góc với OA. Khi đó ta gọi:
  + d là đường đối cực của điểm A đối với (O).
  + A là cực của đth d đối với (O).

Kí hiệu: đg đối cực của đ' x là d_x.

VD: Gọi I là trđ' AB.

(AB) $\cap$ (O) = C, D.

Khi đó (AB) trực giao với (O)

$\Leftrightarrow \widehat{ICO} = \widehat{IDO} = 90^0$

hay IC, ID là t^2 của (O).

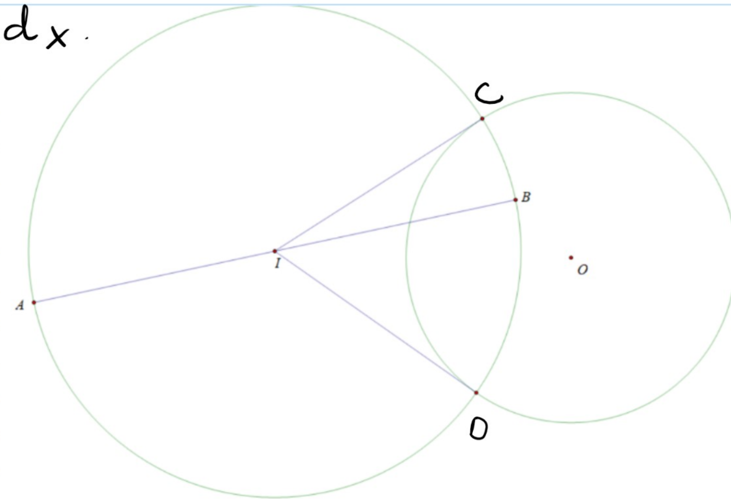

CM: Gọi B là đ' bkì tm:

(AB) trực giao (O). Gọi H là hch của B trên OA.

Do $\widehat{ICO} = 90^0 \Rightarrow OC$ tx (I)

$\Rightarrow P_{O/(AB)} = OC^2 = \overline{OH}.\overline{OA}$

$\Rightarrow OH = \dfrac{OC^2}{OA} = \text{const}$

$\Rightarrow$ H cố định

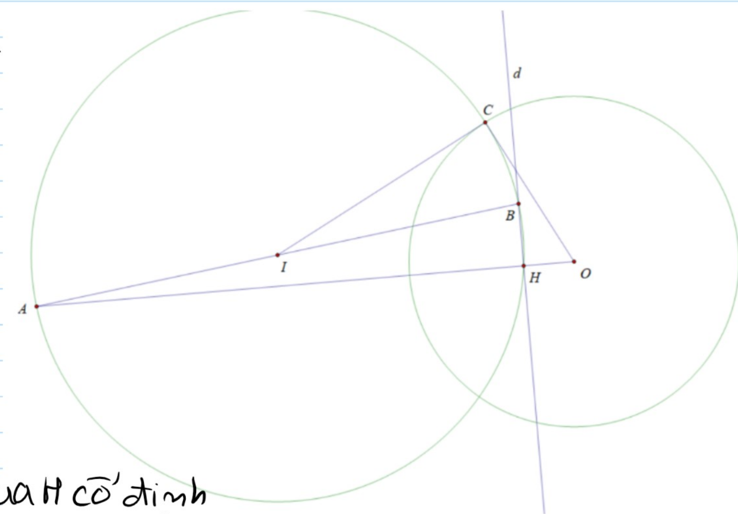

$\Rightarrow$ d $\perp$ OA cố định và đi qua H cố định

$\Rightarrow$ d xđịnh duy nhất

2. Tính chất

a) A nằm trên $d_B \Leftrightarrow$ B nằm trên d_A

CM: $\Leftrightarrow$ A, B liên hợp đối với (O).

b) $AB \cap (O) = C, D$. Khi đó: $(AB, CD) = -1$.

CM: Gọi I là trung đ' AB.

Ta có (AB) trực giao với (O)

$\Rightarrow IA^2 = IB^2 = P_{I/(O)} = \overline{IC}.\overline{ID}$.

Theo hệ thức Newton ta có:

$\Rightarrow (AB, CD) = -1$.

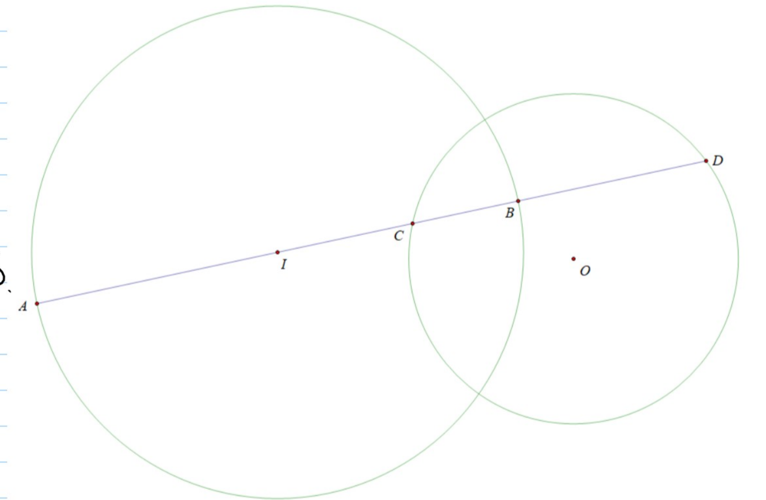

c) Với A, B là 2 đ' bkì: $(OA, OB) \equiv (d_A, d_B) \pmod{\pi}$

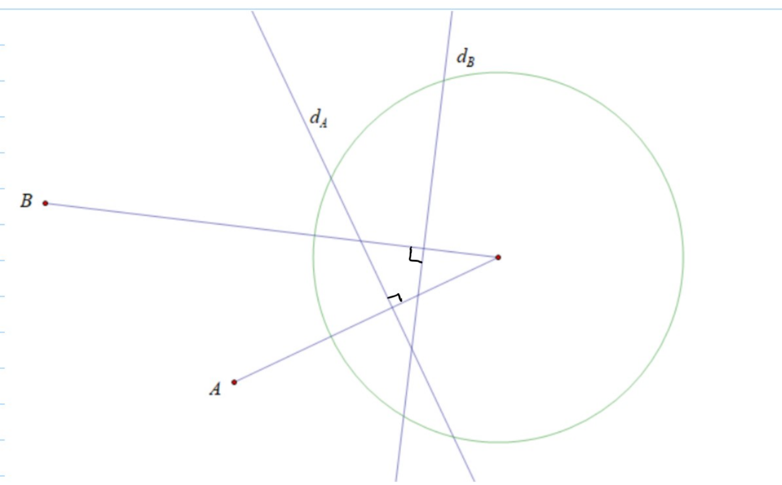

d) Ba đ' A, B, C thh $\Leftrightarrow d_A, d_B, d_C$ đquy.

($\Rightarrow$): Ta gọi M là cực của đth đi qua 3 đ' A, B, C.

Rõ ràng $A, B, C \in d_M$

$\Rightarrow M \in d_A, d_B, d_C \Rightarrow$ đpcm.

($\Leftarrow$) G/S d_A, d_B, d_C đquy tại M

Từ $M \in d_A, d_B, d_C$

$\Rightarrow A, B, C \in d_M \Rightarrow$ đpcm.

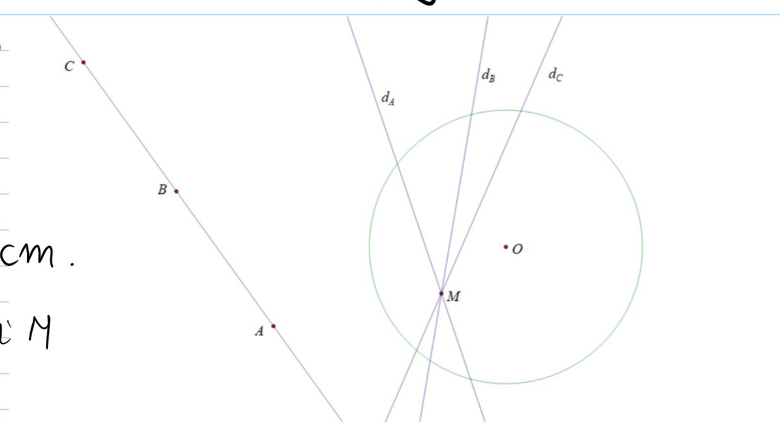

e) (Định lí Brocard): Cho tứ giác $ABCD$ nt (O). $E = AB \cap CD$.

$F = AD \cap BC$, $G = AC \cap BD$. Khi đó: $\begin{cases} GE \equiv d_F \\ GF \equiv d_E \\ EF \equiv d_G \end{cases}$

II - Bài tập

Bài 1: Cho tứ giác ABCD ngoại tiếp (I). (I) tx với AB, BC, CD, DA tại X, Y, Z, T. CMR: AC, BD, XZ, YT đồng quy.

Bài 2: Cho ΔABC và P bkì nằm trong Δ. Trên BC, CA, AB lấy các điểm X, Y, Z sao cho $\widehat{APX} = \widehat{BPY} = \widehat{CPZ} = 90^\circ$. CMR: X, Y, Z th/h

Bài 3: Cho ΔABC ngoại tiếp (I) và đth d bkì tx (I). Các đth qua I và $\perp$ IA, IB, IC cắt d tại X, Y, Z. CMR: AX, BY, CZ đquy.

Bài 4: Cho ΔABC ngt (I). Trung trực của IA, IB, IC cắt BC, CA, AB tại X, Y, Z. CMR: X, Y, Z th/h.

Bài 5: Cho ΔABC ngt (I) có M, N, P là trung đ' BC, CA, AB. Từ M, N, P kẻ tiếp tuyến tới (I) cắt NP, PM, MN tại X, Y, Z
CMR: X, Y, Z thẳng hàng

Bài 6: Cho ΔABC ngt (I), (I) tx AC, AB tại E, F. $P = EF \cap BC$. Q là gđ' của tiếp tuyến tại E, F của (AEF). CMR: (PQ) trực giao với đtròn Euler của ΔBIC

Bài 7: Cho ΔABC ngt (I), K là trực tâm của ΔBIC. Gọi M, N là trung đ' AB, AC. CMR: MN là đg đối cực của K ứng với (I).

Bài 8: Cho ΔABC có P, Q là cặp điểm lhdg. $S = BP \cap CQ$, $T = BQ \cap CP$. CMR: AS, AT đẳng giác trong $\widehat{BAC}$.

Bài 9: Cho ΔABC ngt (I), (I) tx BC tại D. $ID \cap AC, AB = K, L$. Gọi J_b, J_c là tâm đtròn btiếp góc B, C của ΔABC. $KJ_c \cap LJ_b = P$.
CMR: $IP \perp AD$.

Bài 10: Cho tứ giác ABCD ngt (I), AC cắt (I) tại E, F. Gọi K là hình chiếu của I trên BD. CMR: $\widehat{EKA} = \widehat{FKC}$.

Bài 11: Cho ΔABC nt (O), ngt (I). (I) tx AC, AB tại E, F. Gọi P là gđ' của t^2 tại E của (IEC) và t^2 tại F của (IFB).
CMR: AP, OI, BC đồng quy.

Bài 12: Cho tứ giác ABCD nt (O). $E = AB \cap CD$, $F = AD \cap BC$, $G = AC \cap BD$
Gọi T là trđ' EF. $TG \cap (O) = P, Q$. CMR: (PEF), (QEF) tx (O).

Bài 1: $M = AD \cap BC$, $N = AB \cap CD$

$P = XY \cap ZT$, $Q = XT \cap YZ$

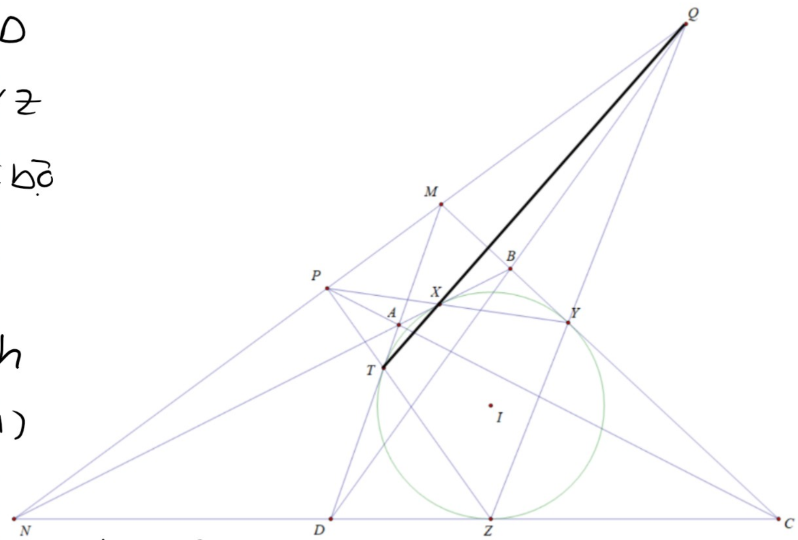

Áp dụng Pascal cho hai bộ

$\begin{pmatrix} X & Z & T \\ Z & X & Y \end{pmatrix}$ và $\begin{pmatrix} Y & T & X \\ T & Y & Z \end{pmatrix}$

$\Rightarrow$ N, P, Q và M, P, Q th/h

$\Rightarrow$ M, N, P, Q th/h. (1)

Xét cực đối cực với (I),

với mỗi đ X kí hiệu d_X là đđc của X với (I).

Ta có: $XY \equiv d_B$, $ZT \equiv d_D$ $\Rightarrow P \in XY, ZT \Rightarrow P \in d_B, d_D$

$\Rightarrow B, D \in d_P \Rightarrow BD \equiv d_P$. Tương tự: $AC \equiv d_Q$.

Khi đó: $YT \equiv d_M$, $XZ \equiv d_N$, $BD \equiv d_P$, $AC \equiv d_Q$ (2)

Từ (1) và (2) $\Rightarrow$ đpcm.

Bài 2: Vẽ đtròn tâm P bkính bkì.

Xét cực đối cực với đtròn tâm P.

Kí hiệu d_X là đg đối cực của X.

Gọi A', B', C' là cực của đth BC, CA, AB.

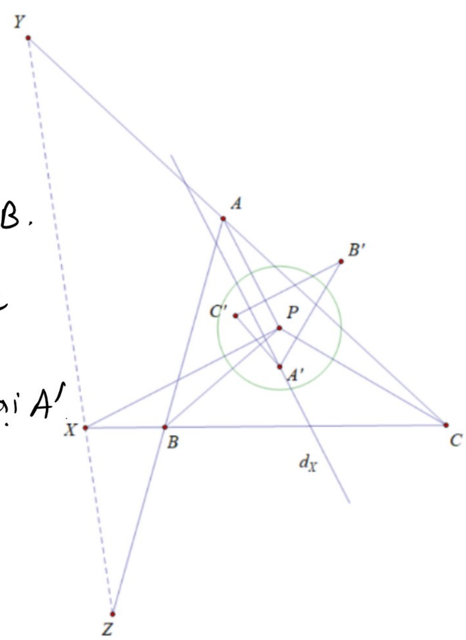

Ta suy ra $B'C' \equiv d_A$, $C'A' \equiv d_B$, $A'B' \equiv d_C$

$\Rightarrow B'C' \perp PA$. (1)

Ta có: X, B, C th/h $\Rightarrow d_X, d_B, d_C$ đqui tại A'

$\Rightarrow d_X$ đi qua A' và $d_X \perp PX$

Hay $d_X \parallel PA$ (2)

Từ (1) và (2) $\Rightarrow d_X \perp B'C'$.

CMTT ta thu được d_X, d_Y, d_Z là 3 đg cao của $\Delta A'B'C'$

$\Rightarrow d_X, d_Y, d_Z$ đqui tại trực tâm $\Delta A'B'C'$ $\Rightarrow$ X, Y, Z th/h

$\Rightarrow$ đpcm.